

KLISTERA (32) *sb f*

klistera (25), **kryster**a (7); *klistera FalZioł* (20), *BielKom*, *RejFig*, *SienLek*, *BielSat*, *Calep*; *kryster*a *Oczko* (7).

e pochylone (w tym 1 r. błędne znakowanie), a jasne.

sg N klistéra (8). ◊ *G klistéry* (2). ◊ *A klistérę* (13). ◊ *I klistérą* (6). ◊ *L krysterze* (1). ◊ *pl N klistéry* (1). ◊ *L klister(a)ch* (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII(z Cn) – XVIII w.

1. *Wpuszczanie płynu do odbytnicy dla spowodowania wypróżnienia, lewatywa; też sam płyn; clyster Calep, Cn; ablutio, clysmus acris, enema, infusio Cn* (21) : *zmieszay thy rzeczy śpołem [...], włej zadkiem przez kliftherę/ ábowiem ta kliftera maciczę y nyrki y wżitki wnąthrzności wyczyści z nieczyłtości flegmiſtych. FalZioł I 86a; Othoż maż klifterę, kzorą [!] wlać maż przez Instrument na to wczyniony: zadkiem wchorego człowieka FalZioł V 77, 86a, III 22c, V 77, 85y [2 r.], 103v; Mnie łeb boli á wy mi dupę leczyć chcecie. Niechać ia iedno wezmę śwą sołnową czółzę/ Vżrzycie bez kliftery wnet was śtąd wyśtrążę. RejFig Ee; Oczko 26v, 33v; SienLek 100; Calep 208b.*

klistera z czego (6): *Theż może być takowym paniam wczyniona Kliftera z polewki kurczęcia wwarzonego FalZioł V 19b, I 54a; Krytérá z wody Ciepliczný. Oczko [42], 21v, 26v, 33.*

W połączeniu szeregowym (1): *Acźkolwiek rozmagite naprzeciwno tey niemoczy. To iest zbytniemu płynieniu rzeczy przyrodzonych: śą lekarzśwa. Iako to lektwarze, konfety, trocifzki/ fyropy/ prochy/ kliftery/ wonie/ kurzenia/ maczania/ plaltri/ maści. FalZioł V 28.*

Zwrot: »krysterę wlać« (1): *álbo kiedy okrutny. ból koliczny rozpiéra/ ták śiedzić iáko pić/ albo krytérę wlać/ nagotowśa pomoc. Oczko 15.*

2. *Przyrząd umoźliwiający przeprowadzenie tego zabiegu; clyster, clysterium, endiaeon, instrumentum infusionum ventris Cn* (11) : *Także iuż przez Instrument ktori zowá Kliftera, Wley zadkiem w człowieka tkego/ kthori ma w ielitach kłocie FalZioł V 85v, I 33d; BielKom C8; BielSat B3v.*

Zwoty: »wlać przez klisterę, klisterą; klisterą wlane« [szyk zmienny] (3 : 1; 1): *á tey wodi kwartę wleijś w zad przez klifterę FalZioł I 134c; Na ściaticę iefth dobre w wodzie wwarzone á potim klifterą w człowieka wlane FalZioł I 140c, I 56b, 86a, III 13d.*

»klisterą wpuszczać; przez klisterę wpuszczony« (1; 1): *Też fok tey miętki [...] przez kliftere w pufżezony do ielit/ robaki y gliſti wypáda j zabija FalZioł I 24b, II 4c.*

Cf KLISTER, KLISTEROWANIE, KLISTERIJA